

Ezgi Özkan

Bilfen Koleji, ezqiozkan@windowslive.com, Ankara-Turkey

Şebnem Yıldırım Orhan

Gazi University, s.y.orhan@hotmail.com, Ankara-Turkey

<http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2017.12.2.D0191>

SEBASTIAN LEE OP.113 ETÜT KİTABI I.ETÜDÜN TEKNİK VE BİÇİMSEL ANALİZİ

ÖZ

Bu çalışma, Türkiye’de Eğitim Fakülteleri Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarında verilen viyolonsel derslerinde yaygın olarak kullanılan Sebastian Lee, Op.113 metodunda yer alan ilk etüdün teknik ve biçimsel olarak incelendiği betimsel bir çalışmadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi modeli kullanılmıştır. Yapılan bu çalışma ile bu alanda çalışan bireylere analitik bakış açısı kazandırmak ve akılcı bir yaklaşımla çalışma süresini daha verimli hale getirmek amaçlanmıştır. Araştırmada etüdün teknik özellikleriyle gelişim açısından çalışmaya katkıları incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda; Do Majör tonunda yazılmış toplam 71 ölçülük 1 nolu etüdün, A B A1 üç bölmeli şarkı formunda yazıldığı, etüdün sol elde pozisyon geçişi, parmak tutma, arpej çalma, vibrato, flogele geçişi, artikülasyon, sağ elde bağlı çalma, yayın eşit hızda ve farklı hızda kullanımı, bütün yay kullanımı ve vurgu ve dinamikler konularında gelişime katkı sağlayan bir etüt olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Etüt, Etüt Analizi, Sebastian Lee Op.113, Viyolonsel Eğitimi, Viyolonsel

TECHNICAL AND STYLISTIC ANALYSIS OF THE OP.113 ETUDE BOOK BY SEBASTIAN LEE

ABSTRACT

This is a descriptive study, technically and stylistically analyzing the first etude in Sebastian Lee’s Op.113 Etude Book which is commonly used at cello courses taught at the Faculties of Education Divisions of Music Teaching in Turkey. In the research, among the qualitative research methods, content analysis model is used. With this study, it is aimed to gain individuals, who operate in this field, an analytical perspective and enable them to make their practice more productive with a rationalist approach. In the research, with its technical features, contributions of the etude to the player in terms of development are investigated. As a result of the analysis, it is found the etude number 1 which was composed in total of 71 measure Do Majör, was written like a song of 3 parts as A B A1, the etude contribute to the development of vibrato, flogele shift, position shifts, arpeggio playing, fingering, articulation and preparing the sound patterns in the left hand; and equal bow use, different-speeded bow use, legato, nuance-based bow use, stressed playing, attack bow use, whole bow use and different consecutive bow uses in the right hand.

Keywords: Etude, Etude Analysis, Sebastian Lee Op.113, Cello Education, Cello

How to Cite:

Özkan, E. ve Yıldırım Orhan, Ş., (2017). Sebastian Lee Op.113 Etüt Kitabı I. Etüdün Teknik ve Biçimsel Analizi, **Fine Arts (NWSAFA)**, 12(2):83-91, DOI: 10.12739/NWSA.2017.12.2.D0191.

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Müzik eğitimi; her yaş ve gruptaki insanın, müziksel her türlü alanda (çalma, söyleme, dinleme, yaratma, yönetme, müzik kültürü oluşturma) duygu, düşünce ve yeteneklerini olgunlaştırma sürecidir. Müziğin, eğitim boyutu olma, eğitim aracı olma, eğitim yöntemi olma ve eğitim alanı olma gibi çeşitli işlevleri bulunmaktadır. Müzik eğitimi hedeflenen davranışa göre üç ana başlıkta toplanır; genel müzik eğitimi, amatör müzik eğitimi ve profesyonel müzik eğitimi. Mesleki müzik eğitimi, müziğin eğitim alanı olma işlevidir. Müziğin eğitim alanı olma işlevi ise sadece müziğin konu olarak esas alındığı bir öğretilerdir. Bu öğreti, ülkemizde güzel sanatlar liseleri, konservatuvarların müzik eğitimi veren bölümleri ve üniversitelerin müzik eğitimi veren güzel sanatlar fakülteleri ile müzik öğretmenleri yetiştiren bölümleri tarafından verilmektedir. Güzel sanatlar liseleri, müzik öğretmenliği ve üniversitelerin güzel sanatlar bölümleri toplam dört yıllık bir müzik eğitim süreci sağlamaktadır. Konservatuvarlar ise programlarına göre farklılık gösteren sürelerde müzik eğitimi vermektedirler.

Çalgı eğitimi, müzik eğitiminin boyutlarından biridir. Çalgı eğitiminin amacı, çalgısını müziğin her alanında etkin kullanabilen bireyler yetiştirmektir. Çalgı eğitiminde öğrenme süreci, öncelikle çalgıyı tanımak; teknik özelliklerini kavramakla başlar. "Çalgı çalma güç ve karmaşık bir iştir. Çalgı çalmayı öğretecek iyi bir öğretmen, öğrenmeye hazır, istekli ve yetenekli bir öğrencinin yanı sıra, iyi düzenlenmiş bir öğretim programının titizlikle uygulanması da büyük önem taşımaktadır" (Çilden, 2003:298). Viyolonsel; yaylı çalgılar ailesinin tenor üyesi olarak kabul edilen, 16. Yüzyılın başlarında ortaya çıkmış fakat asıl kimliğini 17. Yüzyılda geliştirmeye başlamış olan yaylı bir çalgıdır. "Kemandan çok daha büyük, gövdesi 74-76, bir bütün olarak boyu yaklaşık 120 santim olan yaylı çalgı." (Say, 2005:568). Çalgının, bir diğer adı da çellodur. Başlangıçta orkestralarda bas sese destek vermesi amacı ile kullanılan viyolonsel, 17. yüzyılın sonlarına doğru, solo eserlerin yazılmasıyla birlikte, kişiliğini geliştiren, solo olarak da kullanılan bir çalgı olmuştur. Solo çalgı için ilk eserler 1675'te Domenico Gabrieli tarafından yazılmıştır. "Viyolonsel konçertolarının bestelenmesi ise 18. yüzyılın başlarına rastlar." (Say, 2005:569).

Viyolonsel eğitimi, viyoloncelin tüm inceliklerini kavramak, çalgı üzerinde yetkinlik geliştirmek üzere donanıma sahip olmak için edinilen sistemli davranışların tümünü kapsar. Ülkemizde bu alanda eğitim veren kurumlar; güzel sanatlar liseleri, güzel sanatlar fakültelerinin çalgı bölümleri, müzik öğretmenliği bölümleri ve konservatuvarların yaylı sazlar bölümleridir. "Çalgı metodları, çağlar içinde geliştirilmiş, modern eğitsel kavrayışlarla yenilenmiştir. Çağının tanımı içinde önemli olan, metodun tutarlılık taşıması, uygulamadaki sonuçlarıyla, uluslararası ölçekte onaylanmasıdır." (Say, 2005:124). "Lee'nin Metotları (Op:31,113,70.) çello için bütün öğretim kitaplarının içinde en yaygın olanlarıdır." (Orhan, 2008:6). Bu araştırmanın konusu, "Viyolonsel Etütleri"dir. Etütler yazılma amaçları göz önüne alınarak farklı gruplara ayrılırlar. Bunların içerisinde çalıcının teknik gelişimi amaçlanarak yazılmış etütlerin kuramsal olarak incelenmesi, gerek çalıcının etüt üzerindeki yeterliliğini geliştirmek, gerekse etüdün kendi teknik amaçlarına hizmet etmesi bakımından oldukça yararlı bulunmaktadır.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Bu çalışma; çalgı eğitiminin vazgeçilmez unsuru olan etüdün önemine dikkat çekilmesi, bu alanda çalışanlara analitik bakış açısı kazandırması, çalgı eğitimi veren ve alan bireylere yol göstermesi bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

3. İÇERİK ANALİZ MODELİ (CONTENT ANALYSIS MODEL)

Bu çalışmada, Sebastian Lee Zwölf Melodische Etüden Op.113 Viyolonsel Etüt kitabını incelemeye yönelik içerik analiz modeli kullanılmıştır. İçerik analiz modeli, nitel araştırma yöntemlerinden biridir. Nitel veri analizi; araştırmacının verileri düzenlediği, raporlaştırdığı, değişkenleri belirlediği bir süreçtir. İçerik analizi, nitel veri analiz türleri arasında en sık kullanılan yöntemlerden biridir. İçerik analizi ağırlıklı olarak yazılı ve görsel verilerin analiz edilmesinde kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntemde tündengelimci bir yol takip edilmelidir. Bu analiz modelinde, araştırmacı öncelikli olarak, araştırma konusu ile ilgili kategoriler belirlemekte ve geliştirmektedir. Araştırmacı daha sonra inceleme olduğu veriler doğrultusunda, bu kategoriler içerisine giren, kelime, cümle ya da görselleri saymaktadır. Kategori belirleme/geliştirme aşamasında araştırmacı dikkatli olmalı ve aynı metin üzerinden benzer bir araştırma yürütmeyi planlayan başka araştırmacıların da aynı sonuçlara ulaşabilecekleri türden kategoriler geliştirmelidir. (Silverman, 2001).

"İçerik analizi, iletişimin açık/belirgin içeriğinin nesnel, sistematik ve nicel tanımlanmasına yönelik bir araştırma tekniğidir." (Berelson, 1952:18). Viyolonsel eğitiminde kullanılan "Sebastian Lee Zwölf Melodische Etüden Op.113" etüt kitabının 1. Etüdünün analizi çalışmayı oluşturmaktadır. Araştırmada veriler belge tarama tekniği kullanılarak, bir nitel araştırma yöntemi olan döküman analizi ile oluşturulmuştur. Araştırmaya konu olan Sebastian Lee Zwölf Melodische Etüden Op.113 ' ' Viyolonsel Etüt Kitabı içerisinde yer alan 1. etüt incelenmiş, yapılan analiz ve araştırmacının bulguları doğrultusunda çalışma önerileri oluşturulmuştur. Veri analizinde içerik analiz modeli kullanılmıştır. İçerik analizi, arşivlerden, belgelerden, çeşitli kitle iletişim araçları ve görsel dökümanlardan elde edilen bilgilerin, bir anlam kazandırılması amacıyla sistematik olarak incelenmesi şeklinde tanımlanabilir.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA (FINDINGS AND DISCUSSIONS)

Eğitim fakültelerindeki viyolonsel öğrencilerinde hedeflenen 4 yıllık öğretim programının temelini oluşturan kazanımlar, öğrenci için önemli bir altyapı sağlar. Bu hedeflerin kazanılmasında etütlerin rolü oldukça önemlidir. Çalgı eğitiminde doğru teknik kazanımı konusu en önemli unsurdur. Doğru kazanılmış sağ el, sol el tekniği ile öğrenci, müzikal dinamikleri, cümleleri, başka bir deyişle müziğin bütünü ifade etmekte zorlanmaz ve ilerlemesi oldukça kolay olur. Bu etütle kazandığı bakış açısı sayesinde, öğrencinin karşısına çıkacak daha büyük boyutlu eserleri algılaması kolaylaşacaktır. Aşağıda etüdün incelenmesi ile elde edilen bulgular yer almaktadır.

2

1

A

Andante
1 a
dolce

Violoncello

5 8 a'

10 11

B

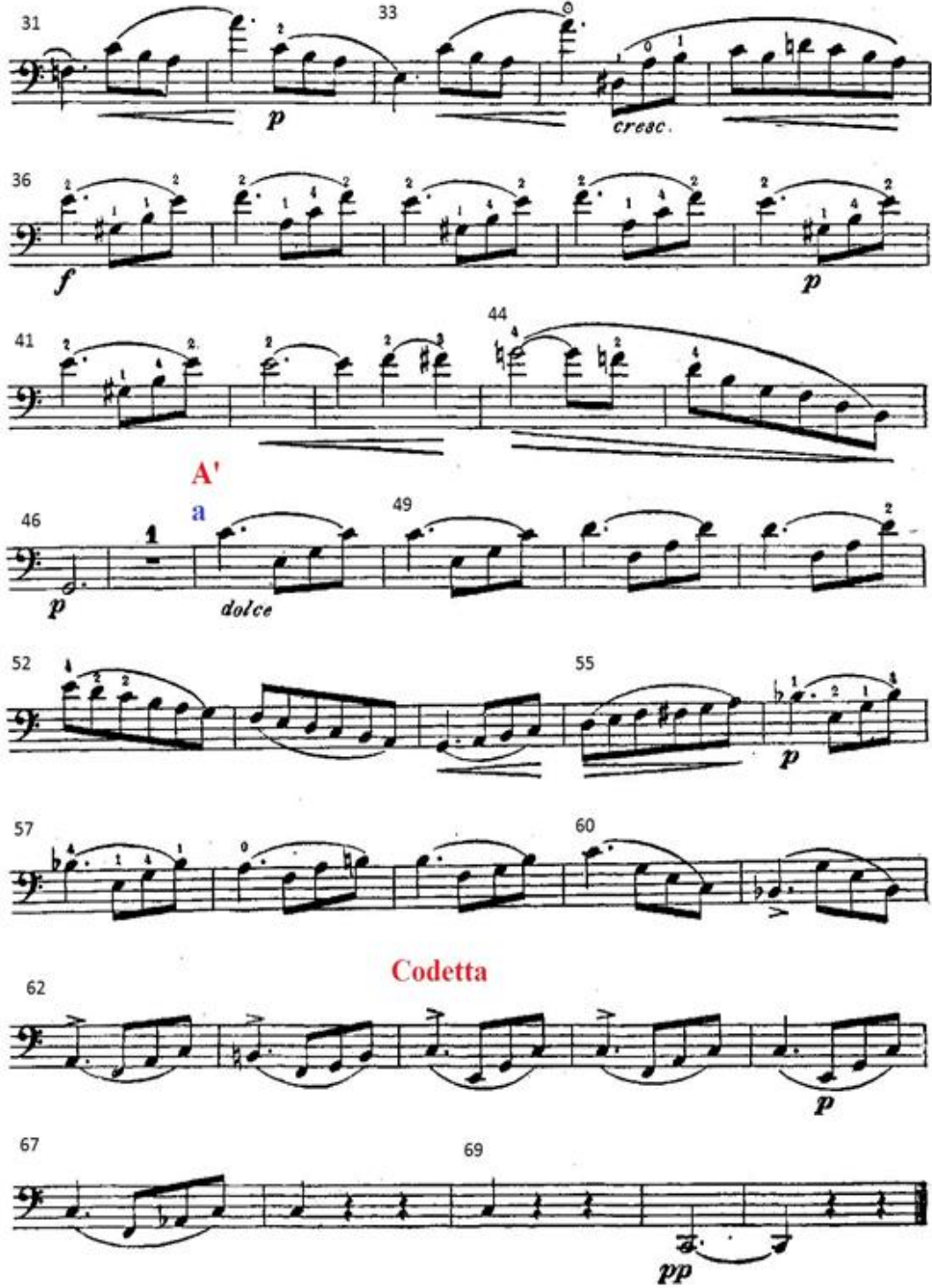
16 a 19

21 *cresc.* *p*

26 29 *p*

Şekil 1. Resim
(Figure 1. Image)

31 *p* *cresc.* 33

36 *f* *p*

41 44

46 *p* *dolce* 49

52 55 *p*

57 60

62 **Codetta** *p*

67 69 *pp*

Şekil 2. Resim
(Figure 2. Image)

4.1. Etüt No: 1'e Genel Bakış (Etüt No.1 Overview)

Do Majör tonunda yazılmış toplam 71 ölçümlük 1 nolu etüt, A B A1 üç bölmeli şarkı formunda yazılmıştır. Etüdün 1-9 ölçüleri arası a cümlesi, 9-15. ölçüler arası ise al cümlesini oluşturmaktadır. 15. ölçü aldığı sol diyez ile köprü görevi görmektedir. 17. ölçüden itibaren etüdün B bölümü başlamaktadır. Bu cümle ilk motifin geliştirilmesi ile oluşturulmuş bir cümledir. A bölümü ile oldukça homojen bir yapıda motif birliğinden söz edebiliriz. 29. ölçüye yeni bir cümlenin başlangıcı ve bir dönüş köprüsü denilebilir. 36. ölçüde başlayıp 44. ölçü arası, yinelenen motif ile dönüş köprüsünü hazırlamaya yönelik notalar bulunmaktadır. 42. ölçüden 48. ölçüye kadar dönüş köprüsü yer almakta ve 48. ölçüde tatlı bir deyişle (dolce) çalınması istenen A1 bölümü başlamaktadır. 64. Ölçüden bitişe kadar olan bölüm ise codetta bölümünü oluşturmaktadır.

4.1.1. Etüdün Ölçü Bazında İncelenmesi

(Investigation of the Etude on the Measurement Basis)

S.Lee Op.113 nolu metodun 1 numaralı etüdü (Şekil 3-4-5-6) ölçü bazında incelenmiştir.

Şekil 3. Etüt no: 1, 1. Ölçü
(Figure 3. Etude no: 1, 1. Measure)

Teknik Özellikleri: Etütte bu ölçüdeki figürden 40 adet bulunmaktadır. Etüt genelinde en çok yüzdeye sahip olan figürdür. Figür, noktalı dörtlük ve üç tane sekizlik notanın bir bağ içerisinde yazımından oluşur. Bu figür etüdün %56'sını oluşturmaktadır. Figürün bulunduğu ölçü numaraları; 1-2-3-4-7-9-10-11-12-15-17-19-21-23-25-26-27-36-37-38-39-40-41-48-49-50-51-54-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67'dir. 15-17-19-21-23-54-58-59-63. ölçüler dışında bu figür uzun ses ve arpej olarak yazılmıştır. Figürün bulunduğu her ölçü tek bağ içerisinde yazılmıştır. Etütte, ritim gruplarının yazılışı sebebiyle 3/4 'lük ölçünün 6/8'lik ölçü olarak algılanmaması için, çalışmaya başlamadan önce etüdün 3/4'lük olduğu düşünülüp, ilk iki ölçünün bu düşünceyle solfejinin yapılması önerilir. Bütün yayda 6 tane sekizlik notayı eşit duyurmak için, yayın tamamını altı eşit parçaya bölerek "bağlı staccato" çalışması yapılabilir.

Şekil 4. Resim
(Figure 4. Image)

Ritim kavrandıktan ve arpej seslerinin temizliği sağlandıktan sonra, figür asıl yazılış biçimi ile çalınabilir. Bu çalışmanın, öğrenciye arpej çalışması için de katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bağlı staccato; yaylı çalgılarda, bağız ve kesik çalınan staccatonun, yine kısa ve kesik fakat tek bir yay içerisinde duyurulması anlamını taşır.

Şekil 5. Resim
(Figure 5. Image)

Teknik Özellikleri: Etütte bu figürden toplam 16 ölçü bulunmaktadır. Etüdün %22'sini oluşturan bu figür, 5-6-8-13-14-16-18-20-22-24-28-35-45-52-53-55. ölçülerde karşımıza çıkar. Figürün bulunduğu her ölçü tek baş içerisinde yazılmıştır. Figür, inici ve çıkıcı ses dizileri olarak yazıldığı gibi, notalar arasında atlamalar kullanılarak da oluşturulmuştur. Figür 6, etüdün tamamında, figür 4'ün bittiği sesin bir üst sesinden başlamaktadır. 3/4 'lük ölçüde Do Majör ve Re minör gam ve arpej çalışmaları yapılabilir. Dizi seslerinin temizliğini sağlamak için, boş tellerle ilişkilendirme yapılması önerilir.

Şekil 6. Resim
(Figure 6. Image)

Teknik Özellikleri: Etütte bu figürden toplam 5 adet bulunmaktadır. Etüdün %7'si ile en az yüzdeye sahip figür özelliğini taşımaktadır. Figürün bulunduğu ölçü numaraları 30-31-32-33-34'dür. Figür 3'ün aksine burada noktalı dörtlük nota, ölçünün ilk vuruşunda, üç adet sekizlik nota ise ikinci vuruşundan itibaren yazılmaktadır. Figürün bulunduğu her ölçü tek baş içerisinde yazılmıştır. Flogele ses, bu figür içerisinde yer almaktadır. Figür, I. Pozisyondan flogele sese atlayan bir yapıya sahiptir. La minör dizi sesleri kullanılarak oluşturulmuştur. Tek bağda yazılı olan bu figürde, crescendo ile flogeleye ulaşmak için yay hızını arttırmak önerilebilir. Bu da ilk üç sekizlik notada idareli yay kullanımı ile mümkün olabilir. Flogele sese parmak atlatma, öncelikle boş tel La üzerinden parmak kaydırma yöntemi ile çalışılabilir.

4.1.2. 1 Nolu Etüdün Sol El Kazanımları (The Left Hand Outcomes Study No. 1)

Etüt daha çok (%53) I. Pozisyonda kalarak çalınmaktadır. Etütte III-IV pozisyon geçişi, IV-I-I-IV pozisyon geçişi, I-II pozisyon geçişi, yarımınca konum çalıştırılmıştır. Israrcı bir tutumla, 36-42. Ölçüler arası III. IV. pozisyon geçişi irdelenmiştir. 61 ve 65. Ölçülerde, noktalı dörtlüklerde bulunan vurgunun yapılması için, sağ el hızının da arttırılmasının yanı sıra, sol elde vibrato yapılması önerilir. Etüdün en göze çarpan özelliği, boş tel ile ilişkilendirilmiş flogele geçişidir.

4.1.3. 1 Nolu Etüdün Sağ El Kazanımları (The Write Hand Outcomes Study No. 1)

Etütte, 68-69-70-71. ölçüler dışında kalan toplam 59 ölçü, yani etüdün %83'ü, her ölçü tek bağda olacak şekilde yazılmıştır. Ancak

aynı yapı, 29-30-31-32-33-34-35-36. ölçülerde diğer ölçüye taşarak yazılmıştır. Dönüş köprüsü özelliği taşıyan 44-45. ölçüler ile 34-35. ölçülerde uzun başa dikkat edilmelidir. Etüdün son dört ölçüsü olan 68-69-70-71. ölçülerde farklı bir yapı vardır. 61 ve 65. Ölçülerde, noktalı dörtlüklerde bulunan vurgunun yapılması için, sol eldeki vibratonun yanı sıra, sağ el hızının da arttırılması önerilir. Bu etütte, yayın tamamını üç vuruşta eşit hızda kullanma, öğrencide gelişmesi beklenen bir davranıştır. Farklı gelen nüanslar, vurgu ve dinamiklerle, üç vuruşluk bütün yay kullanım hızı ve baskısının değişimi ise bu etüdün diğer bir kazanımıdır.

5. SONUÇLAR (CONCLUSION)

Aşağıda Sebastian Lee Op. 113 1 numaralı Do majör etütün incelenmesi ile elde edilen sonuçlar yer almaktadır:

Şekil 7. Resim
(Figure 7. Image)

- Do Majör tonunda yazılmış toplam 71 ölçülük 1 nolu etüdün, A B A1 üç bölmeli şarkı formunda yazıldığı,
- Şekil 7, etüt genelinde en çok yüzdeye sahip olan figürdür. Etütte bu ölçüdeki figürden 40 adet bulunmaktadır. Bu figür etüdün %56'sını oluşturmaktadır.
- Etüt daha çok (%53) I. Pozisyonda kalarak çalınmaktadır. Etütte III-IV pozisyon geçişi, IV-I-I-IV pozisyon geçişi, I-II pozisyon geçişi, yarımıncı konum çalıştırılmıştır.
- Etüdün sol elde pozisyon geçişi, parmak tutma, arpej çalma, vibrato, flogele geçişi, artikülasyon konularına katkı sağladığı sonuçlarına ulaşılmıştır.
- Etütte, 68-69-70-71. ölçüler dışında kalan toplam 59 ölçü, yani etüdün %83 'ü, her ölçü tek bağda olacak şekilde yazılmıştır.
- Sağ elde bağlı çalma ,tel değiştirme, yayın eşit hızda ve farklı hızda kullanımı, bütün yay kullanımı ve vurgu ve dinamikler konularında gelişime katkı sağlayan bir etüt olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

6. ÖNERİLER (RECOMMENDATIONS)

Aşağıda S.Lee Op.113 No:1'in sonuçlarına yönelik öneriler yer almaktadır:

- Çalgı derslerinde her etüt ve eser çalışılmadan önce form analizinin yapılması, müziğin anlaşılması ve ifadesi bakımından önerilmektedir.
- Çalınacak etüt ve eserlerin figürlerinin saptanması, bu müzik yapılarının üzerinde düşünülmesi, çalışma süresinin verimli kullanılması bakımından önerilmektedir.
- Etüt ve eserler çalışılmadan önce, pozisyon geçişlerinin olduğu pasajlar saptanıp, onlara yönelik ön hazırlıklar yapılması önerilmektedir.
- Etüt ve eserlerin yazılış amaçlarının saptanması, sağ ve sol el kazanımlarının öğrenciye ifade edilmesi önerilmektedir.

Genel olarak;

- Özellikle eğitimde kullanılan etütler ve öğrenci sonatlarının uzman kişilerce analiz edilip rehber kitaplar, ihtiyaç sahiplerine kaynak oluşturmaları,
- Her etüt için getirilen önerilerin deneysel çalışmalarla, öğrenci gelişimine fayda sağlayıp sağlamadığının araştırılması,
- Etütlerin basitten karmaşığa doğru gitmesi ve farklı teknik konulara yönelik çalışmalar olması bakımından, sıralı biçimde, eksiksiz olarak takip edilmesi önerilir.

NOT 1 (NOTE 1)

“SEBASTIAN LEE OP.113 ETÜT KİTABININ TEKNİK VE BİÇİMSEL ANALİZİ” adlı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

NOT 2 (NOTE 2)

Bu çalışma, 1-4 Eylül 2016 tarihleri arasında İstanbul-Büyükdada’da yapılan International Science Symposium (ISS2016)’da sözlü bildiri olarak sunulduktan sonra genişletilmiş ve yeniden yapılandırılmıştır.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Berelson, B., (1952). Content Analysis in Communication Research. Glencoe, Illinois: The Free.
2. Çilden, Ş., (2003, Ekim). Çalgı Eğitiminde Nitelik Sorunları. Cumhuriyetimizin 80.Yılında Müzik Sempozyumu’nda sunulmuş bildiri. İnönü Üniversitesi, Malatya.
3. Orhan, Ş., (2008). Viyolonsel İçin Konser Albümü. Ankara: Müzik Eğitimi.
4. Say, A., (2005). Müzik Sözlüğü. Ankara: Müzik Ansiklopedisi.
5. Silverman, D., (2001). Interpreting Qualitative Data: Methods for Analysing Talk Text Andinteraction. London: Sage.